

רוח ירושלמית

הח"ס ״הרב קוק״

השיעור המרכזי בבית הרב קוק רח' הרב קוק 9 ירושלים בכל יום שלישי 20:00

בסייעתא דשמיא

חוברת כח' פורים

וגם וגם

שויון אמיתי במדינת ישראל

הרב יצחק חי זאגא

וגם וגם

שלו' לכולם. אנו עומדים לפני שמחת הפורים, וקריאת מגילת אסתר, שההסתר, רב בה על הגלוי. הפעם נעיין במילה אחת מהמגילה, המסתירה עולמות שלמים, והיא - 'גם'.

הביא הטור סימן תרצ', מירושלמי, ופסק השו"ע, 'צריך שיאמר: ארור המן, ברוך מרדכי, ארורה זרש, ברוכה אסתר, ארורים כל עובדי כוכבים, ברוכים כל ישראל, וצריך שיאמר: וגם חרבונה זכור לטוב'. הסיימות הזו, המובאת משם ר' פנחס בירושלמי, קשורה לארוע הבסתו של המן הרשע, אסתר ז', 'המלך שב מגנת הביתן אל בית משתה היין, והמן נפל על המטה אשר אסתר עליה, ויאמר המלך, הגם לכבוש את המלכה עמי בבית?!' מדוע אומר אחשוורוש 'הגם? גם בנוסף למה? ממשיכה המגילה ומתארת, 'הדבר יצא מפי המלך ופני המן חפו. ויאמר חרבונה אחד מן הסריסים לפני המלך, גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך, עומד בבית המן גבוה חמשים אמה, ויאמר המלך תלוהו עליו. ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שככה'. חרבונה מוסיף ואומר, 'גם הנה העץ', מה פשר ה'גם' הזה? 'גם' בנוסף למה? משהו התרחש שם מאחורי הקלעים, משהו שרמוז במילה 'גם', אך מה העניין?

כאמור, השו"ע פוסק מחד לומר, 'ארור המן, ברוך מרדכי', ומאידך, בסימן תרצה', 'חייב אינש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'. יש הרבה הגיון בחיזוק ההבחנה בין הטובים לרעים, אך מה ההגיון לשתות, עד שנשוה את הרעים לטובים?

לעילוי נשמת חיים בן זוהרה ז"ל תנצב"ה

גם ושתי המלכה

מסופר במגילת אסתר, א' ט', 'גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשוורוש'. לא רק אחשוורוש עשה משתה, גם ושתי עשתה משתה לנשים. וכי היתה היא כל כך צנועה, שביקשה לעשות ארוע נפרד לנשים? אמר רבא, מגילה יב, 'שניהן לדבר עבירה נתכוננו, היינו דאמרי אינשי, איהו בקרי ואתתיה בבוציני'. גם ושתי התכונה לדבר עבירה כמו אחשוורוש, כמו שאומרים אנשים, הוא עסוק בדלועים גדולים, ואשתו בדלועים קטנים, אבל שניהם מאותו סוג. וכן מפרש שם רש"י, 'לכך נתכונה, שיסתכלו ביופיה'. אך אם לא היו לה כונות צנועות, אז למה עשתה משתה נשים?

המדרש אומר, אסתר רבה ג', 'גם ושתי המלכה.. הגיע זמנה של ושתי ליגמם, הגיע זמנה של ושתי ליבצר, הגיע זמנה של ושתי לידרך, ר' הונא אמר, הגיע מעת זמנה ליממת, הדא מאי דאת אמר, ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה וגו'. תורה תמימה שם צ', מסביר את המדרש, 'ועל דרך רמז וסמך, דריש 'גם' מלשון כריתה וקציצה, כמו אילן שנגמם, שביעית פ"א מ"ח.. ועוד הרבה, ורצונו לומר, הגיע זמנה שתעקר הויתה בעולם, וכן הלשון להבצר להדרך, סמיך אלשון גם, מלשון גומא, שדרך הבצירה והדריכה בבור, והכונה הגיע זמנה לרדת לבור, והוא כפל מלות בענין אחד, והראיה מן ותתן גם לאישה, רומז להמבואר בתורה, דבנתינה זו גרמה מיתה בעולם, כנודע'. אומר התורה תמימה, 'גם' מלשון לגמום שפירושו לכרות, וכן מלשון גומא, היינו בור. רומזים בעלי המגילה, שהגיע זמנה של ושתי לכריתה וליפול לבור. מחבר זאת המדרש, לחטא עץ הדעת, בו נתנה האשה גם לאדם, ובזה הביאה מיתה לעולם. מה פשר ההשוואה הזו, בין כריתת ושתי, לחטאה של חוה בעץ הדעת?

ותיתן גם לאישה

כשמתבוננים אנו בסיפור של החטא הקדמון, חטא עץ הדעת, שהפיל את העולם כולו, מקבלת המילה התמימה הזו - 'גם', משמעויות עמוקות מאד.

הנחש מנמק את כדאיות החטא באומרו, בראשית ג' ה', '..והייתם כאלוקים יודעי טוב ורע'. למה שתהיו נחותים מאלוקים, אם תאכלו מעץ הדעת, תהיו אתם והוא שוים. האשה מתפתה ואוכלת, ורואה כי במקום לעלות, נפלה ואיבדה את מדרגתה. אז נאמר, '..ותקח מפריו ותאכל ותיתן גם לאשה עמה ויאכל'. מפרש רש"י, 'שלא תמות היא ויחיה הוא, וישא אשה אחרת'. היא רוצה שגם הוא יפול יחד איתה. אך מה פשר המילה 'גם', ותיתן 'גם' לאשה, הנראית מיותרת. פירשו חז"ל כמובא ברש"י, 'גם', לרבות כל בהמה וחייה'. חוה רוצה שאדם ישאר שוה אליה, והיא נותנת גם לו, אך אינה מסתפקת בזה, ונותנת גם לכל דיירי העולם, בהמות וחיות, שיאכלו גם הם, וישתו בנפילתם. החטא מתחיל בנסיון להשוות אדם לאלוקים, נסיון נואל, שמפיל את האדם ממדרגתו. אחר כך, ממשיך החטא ברצון להשוות את כולם, אדם בהמות וחיות, למדרגה אחת של נפילה. שכולם יהיו שוים. יופי של שויון. ה'גם' הזה של חוה, גם אלוקים וגם האדם, וגם החיות

והבהמות, כולם שוים, הנסיון להשוות את הבלתי שוים, הביא את המיתה לעולם. אמר ר' הונא במדרש הנ"ל, שהפסוק 'גם ושתי המלכה', רומז למיתתה של ושתי, כמו אותה 'גם' קדמון של 'ותיתן גם לאשה', שהביא את המיתה לעולם. השאלה היא, מה הקשר בין מיתת ושתי, ל'גם' של חוה בחטא עץ הדעת, שביקשה להשוות את כולם?

נראה להציע, שמשתה הנשים של ושתי, היה משתה מתריס, שבא להכריז, גם אני המלכה שוה לא פחות ממך אחשוורוש. מעין האוירה הגויית הנוראה, שמתפתחת בהמשך המגילה, אוירת דו קרב בין גברים לנשים. אז ושתי נלחמת על שויון, אך מה רע בזה? למה זה קשור לחטא עץ הדעת? וכי כל מי שנלחמת על שויון חוטאת בחטא חוה? השאלה מתחזקת לאור העובדה, שגם את המן הרשע, קושרים חז"ל לחטא הקדמון.

השוואת האדם לאדמה

אומרת הגמרא חולין קלט: 'אמרי ליה פפונאי לרב מתנה, מצא קן בראשו של אדם מהו? אמר: ואדמה על ראשו'. פירוש הדברים, התורה מצוה, דברים כב' ו', 'כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ.. לא תיקח האם על הבנים..'. שאלו את רב מתנה, שאלה עקרונית אף כי בלתי מציאותית ובסגנון פורימי משהו, מה הדין אם נמצא הקן בראשו של אדם, האם זה עדין נחשב על הארץ? ענה להם רב מתנה, כשדוד המלך בורח מפני אבשלום בנו, נאמר, שמואל ב' טו', 'ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלוקים, והנה לקראתו חושי הארכי, קרוע כתנתו ואדמה על ראשו'. בהגיע דוד לראש הר הזיתים הצופה להר הבית, מקום בו נהג להשתחוות לד', פגש את חושי הארכי ידידו, אשר בא כשאדמה על ראשו. מכאן מוכח שאדמה ממשיכה להיקרא אדמה, גם כשהיא על ראשו של אדם. מדוע? מסביר שם רש"י, 'אף על פי שהיה בראשו, לא אבדה את שמה, שמע מינה, אדם גופיה אדמה הוא, מדלא אבדה את שמה דלא קרייה עפר, והשתא נמי על הארץ קרינא ביה'. גם כשהאדמה על ראש האדם, ממשיך הנביא לקרוא לה אדמה, כי האדם עצמו, אדמה הוא. אדם ואדמה שוים. לכן, המוצא קן בראש אדם, כאילו מצאו על הארץ. מה רוצה הגמרא לומר בהשוואת האדם לאדמה?

בשגם הוא בשר

ממשיכה שם הגמרא בתפנית מפתיעה ושואלת, 'משה מן התורה מנין? בשגם הוא בשר'. היכן רמזו משה רבינו בתורה, עוד לפני שנולד? עונה הגמרא, בזמן דור המבול, אמר הקב"ה, בראשית ו' ג', 'לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה'. מסביר רבינו בחיי, 'שגם האדם הוא בשר ככל בשר הרומש על הארץ כעוף וכבהמה וכחיה, כי רוחי שנתתי בו הוא השכל, והם נמשכים אחר הבשר והתאוות, לא אחר השכל'. הקב"ה אומר, נתתי לאדם שכל, ובמקום להשתמש בשכלו, הוא מתנהג כמו החיות, וגם הוא בשר כמוהם, בהשוואה אחת. מאחר וכן, אקצר ימיו. ממילא אינו יודע לנצל את צלם אלוקים השכלי שנתתי בו. השאלה היא, היכן רמזו כאן משה רבינו?

מסביר רש"י שם בגמרא, 'בשגם, בגימטריא כמו משה, וכתוב שם, והיו ימיו מאה ועשרים שנה וכך היו ימי חיי משה, כלומר עתיד לבא בשגם משה מן הנולדים וכן ימיו'. כל כך מוזר. בדור המבול שמתנהג כמו חיות, מוצא הקב"ה לנכון להזכיר את משה רבינו, ודוקא עם המילה 'גם'?! מה הענין? ועוד יש להבין, איך קשורה המימרה הקודמת המשוה את האדם לאדמה, לרמיזת משה רבינו במילה הבלתי שגרתית, 'בשגם'?

המן אסתר ומרדכי

אחרי אדם ואדמה, ומשה 'בשגם', פונה שם הגמרא למגילת אסתר. 'המן מן התורה מנין? המן העץ'. המן רמוז בתורה, בשאלת הקב"ה לאדם הראשון, בראשית ג' יא', '..המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת'. מחברת הגמרא את המן ורשעותו, לחטא עץ הדעת. אותו חטא נסיון ההשתוות לאלוקים, המתעלם מגדלות האלוקים וקטנות האדם, קשור אם כן, לא רק לכריתת ושתי הנ"ל, אלא גם לחטאו של המן. מה הקשר?

ממשיכה שם הגמרא, 'אסתר מן התורה מנין? ואנכי הסתר אסתיר. מרדכי מן התורה מנין? דכתיב מר דרור ומתרגמינן: מירא דכיא'. אסתר רמוזה בהסתר פנים, ומרדכי רמוז במור, בו קידשו את כלי המשכן. בענין המור, עסקנו בספרנו אורות חיים ומועדים, עמ' 267. אחרי השוואת אדם ואדמה, ואחרי משה 'בשגם', באים רמזי התורה, להמן, אסתר ומרדכי. מה הקשר בין הדברים?

רש"י שם, מסביר את שאלת הגמרא, 'מרדכי מן התורה מנין?' – 'לגדולת מרדכי'. ומוסיף ומבאר את תשובת הגמרא, בפסוק 'מר דרור' - 'וקרי ליה ראש לבשמים לצדיקים ואנשי כנסת הגדולה'. מדוע שינה רש"י מפשט הגמרא? הרי השאלה היתה היכן רמוז מרדכי בתורה, אז למה פירש רש"י, שהגמרא שואלת, היכן רמוזה 'גדולת מרדכי'?

זרש היועצת

מסופר במגילת אסתר, ג' ב', 'וכל עבדי המלך אשר בשער המלך, כורעים ומשתחוים להמן, כי כן צוה לו המלך, ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה'. מרדכי סרב להשתחוות להמן, וכששאלוהו מדוע, השיב להם כדברי ר' לוי במדרש, אסתר רבה ז', 'אמר להם מרדכי, משה רבינו הזהיר לנו בתורה, ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה, ורשע זה עושה עצמו עבודת כוכבים'. אחרי שיוצא המן ממשותה אסתר הראשון, מספרת המגילה, ה' ט', 'ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות המן את מרדכי בשער המלך ולא קם ולא זע ממנו וימלא המן על מרדכי חמה'. מכנס המן ישיבת יועצים כמתואר שם, '..וישלח ויבא את אהביו ואת זרש אשתו'. ואז באה העצה הגאונית, שם יד', 'ותאמר לו זרש אשתו וכל אהביו, יעשו עץ גבוה חמשים אמה, ובבקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו, ובא עם המלך אל המשתה שמח, וייתב הדבר לפני המן ויעש העץ'. כל כך לא מובן. תכין עץ, ותגיד למלך לתלות את מרדכי עליו? מה פשר העצה המוזרה הזו? למה שהמלך יסכים?

השאלה קשה עוד יותר, לאור דברי חז"ל במדרש, אסתר רבה ט', 'ובכולם לא היו יודעים לתת עצה כזרש אשתו, שהיו לו שלש מאות וששים וחמשה בעלי עצה, כמנין ימות החמה...'. אומרים חז"ל, לא היתה יועצת אסטרטגית כמו זרש. חכמה יותר מכל היועצים שלו כולם. אבל אנחנו לא מבינים, מה כל כך גאוני בעצה שלה?

ממשיכים שם חז"ל במדרש ומפרטים את עצת זרש, 'אמרה לו אשתו, אדם זה שאתה שואל עליו, אם מזרע היהודים הוא, לא תוכל לו, אם לא תבא עליו בחכמה, במה שלא ניסה אחד מבני אומתו. שאם תפילו לכבשן האש, כבר הוצלו חנניה וחביריו. ואם לגוב אריות, כבר עלה דניאל מתוכו. ואם תאסרהו בבית האסורים, כבר יצא יוסף מתוכו. ואם במולי תסיק תחתיו, כבר התחנן מנשה ונעתר לו הקב"ה ונפק מיניה. ואם במדברא תגלוניה, כבר פרו ורכו אבותיו במדבר, וכמה נסיונות נתנסו, ובכולן עמדו וניצלו. ואם עיניו תעוור, הרי שמשון דקטל כמה וכמה נפשתיא מפלשתאי כד עויר. אלא צלוב יתיה על צליבא, דלא אשכחין חד מן עמוי דאשתזיב מניה. מיד וייטב הדבר לפני המן ויעש העץ'. אומרת לו זרש, אתה לא תוכל לנצחו אלא אם תעשה משהו חכם במיוחד. משהו שעוד לא עשו לפני עמו. כבשן אש, גוב אריות, בית אסורים, מדבר ואפילו ניקור עינים, כל אלה נעשו לעם ישראל וניצלו מהם. צריך משהו מקורי. צלוב אותו. צליבה היא בעצם תליה. תליה היא דבר מאד מזלזל, כמו שאומרת התורה, דברים כא' כג', '..כי קללת אלוקים תלוי...'. היינו, התליה מזלזלת בצלם אלוקים שבאדם, ואין להלין תלוי על העץ. אז זרש מציעה לצלוב את מרדכי ולזלזל בו. אבל השאלה עדין בעינה עומדת, מה כל כך גאוני בעצתה? למה שאחשורוש יסכים? ומדוע כנגד עצה זו, לא יוכל מרדכי לעמוד?

שיון מעוות

למדנו לעיל, ששורשו של המן, בחטא עץ הדעת, אותו חטא של השוואה שקרית, שהפילה את העולם. הנחש אמר לחוה, 'הייתם כאלוקים יודעי טוב ורע', שיוון בין אדם לאלוקים. חוה התפתתה לחשוב שהוא צודק, וכולם צריכים להיות שוים. אכלה ונפלה, ונתנה גם לבעלה עימה, שיהיה שוה עימה, וגם לכל העופות הבהמות והחיות, שיהיו כולם שוים, כולם אותו דבר. נשמע טוב להמונים. אבל הפיתוי השטחי הזה, של שיוון מעושה ועקום, הביא את המות לעולם. כי כל מי שמנסה להתנשא מעל למקור חיותו באלוקים חיים, ומאידיך, מתכחש לתפקידו להאיר לברואים, מאבד את החיים.

גם דור המבול, נפל בשיוון מטעה. השוה את עצמו לחיות. האדם הוא חיה משודרגת, המצויה בשלב מתקדם של התפתחות ביחס לשאר החיות. תפיסה המייצרת הצדקה אידיאולוגית לשחרור חייתי של יצרים, 'בשגם הוא בשר'. האדם והחיה שוים.

גם ושתי המלכה, מנהלת מאבק מעמדות מול בעלה המלך, ומנסה לרומם עצמה מעליו. הגמרא מספרת, מגילה יב:, שהיתה היא ביתו של המלך בלשאצר, ואילו אחשורוש היה בן שומר הסוסים של אביה. התהפכו היוצרות, והוא נעשה למלך והיא אשתו. אומרת הגמרא שם, 'שבמדה שאדם מודד, בה מודדין לו. מלמד שהיתה ושתי הרשעה מביאה

בנות ישראל ומפשיטן ערומות ועושה בהן מלאכה בשבת.. כשם שעשתה כך נגזר עליה'. היא היתה מענה בנות יהודיות, ואומרת להן, אל תעשו מעצמכן צנועות ונעלות יותר מאיתנו. אתן שוות אלינו. אתן לא תהיינה יותר מוסריות מאיתנו. אז משמים נכנסה בה רוח שטות, רוח שויונית מעוותת ועקומה, שאינה אלא גאווה באיצטלה של דרישת שויון, וכשאחשוורוש קורא לה, היא לא עונה, סליחה אבל לא. היא עונה לו בחוצפה מזלזלת, כפי שמספרת הגמרא שם, 'ויקצף המלך מאד, אמאי דלקה ביה כולי האי? מדוע כל כך כעס? אמר רבא, שלחה ליה, בר אהוריירה דאבא, אבא לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי, וההוא גברא אשתטי בחמריה. מיד וחמתו בערה בו'. שלחה לו ושתי, בן שומר הסוסים של אבא, אבא היה שותה אלף כלי יין ולא רווה, ואתה משתטה ביינך? התחילה עם משתה מתחרה ומשתוה, והמשיכה עם זלזול מופגן לעין כל, בבעלה המלך. באה רוח העושים של תפיסת השויון התלוש השקרי והצבוע שלה, והרגה אותה.

אמר המן הרשע לאחשוורוש השוביניסט, אם לא תעצור את פרץ השויוניות המזלזלת הזו, ירימו הנשים את הראש על הגברים, ועליונות הגברים תיפגע. כתב הרב צבי יהודה, שיחות הרצי"ה, הבית היהודי עמ' 2, 'בגמרא בבא קמא (טו.) נמצאת הגדרה יסודית: "השוה הכתוב אשה לאיש לכל הדינים שבתורה". הנקודה היסודית היא השויון.. הזכר והנקבה שייכים שניהם לצלם אלוקים שבאדם. יחד עם זה יש גוונים, אבל לא מתחילים מפירוד אלא משויון..'. האריך שם הרצי"ה לברר את הדברים. אבל המן ואחשוורוש, כנראה לא היו בשיעור שלו, והם סברו שגברים ונשים מצויים במלחמת אגו בלתי פוסקת, והגברים צריכים לשמור על עליונותם בכל דרך. לצערנו, יש היום גברים ההולכים בדרכם של אחשוורוש והמן, ויש נשים ההולכות בדרכה של ושתי. מבולבלים. לא מבינים שהן השוביניזם והן הפמיניזם, שייכים לתרבות גויית אגואיסטית פירודית. עם ישראל לא נמצא שם, במקום הנמוך הזה. שויון אמיתי, הבנוי על כבוד רב, ביטול האגו ורוממות הנשמה, חלוקת תפקידים הרמונית, אוהבת ומכבדת, זוהי מנת חלקנו.

מכל מקום, הדיבור השפל הזה של המן, לא הפריע לו לתקוף בצביעות את היהודים, על חוסר השויוניות שלהם כביכול, על גזענותם המתנשאת לשיטתו.

ולמלך אין שווה להניחם

המן הרשע משכנע את אחשוורוש להסכים לגזרתו. כיצד הוא עושה זאת? אמר רבא, מגילה יג., 'ליכא דידע לישנא בישא כהמן..', אין מי שידע לדבר לשון הרע כמו המן. ממשיך רבא ומסביר, את נאום הבלע שנשא המן לפני אחשוורוש. 'ודתיהם שנות מכל עם, דלא אכלי מינן ולא נסבי מינן ולא מנסבי לן'. הם מתנשאים עלינו, לא אוכלים מבישולינו, לא נושאים את בנותינו, ולא נותנים לנו לשאת מבנותיהם. 'ואת דתי המלך אינם עשים, דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י'. את כל השנה הם מבזזים, באמרם, שבת היום, פסח היום, והם אסורים במלאכה. בסיום דבריו, שולף המן את ההשמצה הגדולה מכולם. 'ולמלך אין שווה להניחם, דאכלו ושתו ומבזו ליה למלכות, ואפילו נופל זבוב

בכוסו של אחד מהן, זורקו ושותהו, ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן, חובטו בקרקע ואינו שותהו, אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים ככר כסף וגו'". אומר לו המן לאחשורוש, 'למלך אין שווה', הם לא שוויניים, הם גזענים. אתה בשבילם שוה פחות מזבוב. אם זבוב נופל בכוס היין שלהם, הם יזרקו את הזבוב וישתו את היין, אבל אם אתה המלך תיגע בכוסם, הם יזרקו את היין לפח.

כך הפך המן את איסור יין נסך, הנובע מהשתמרות ישראל מעבודה זרה, המנוגדת לדרכנו האמונית, לכאילו תורת גזע יהודית, שכאילו מזלזלת בכולם, ומסתכלת אפילו על המלך בכבודו ובעצמו, בגזענות מתנשאת.

גאוותני השוין

אותה גאות דרישת שוין של חטא עץ הדעת, בו ניסתה חוה להשוות עצמה לאלוקים, היא גאות ושתי, שניסתה להתנשא על אחשורוש בדיבורים על שוין, והיא גאות המן, שהרג את ושתי, על שאיפותיה הגאותניות, והמשיך אחר כך, בלי להתבייש, בדרכה של ושתי שהרג, כשהוא מתאמץ לספק את יצר גאותו, באמצעות דיבור על חוסר שוין אצל היהודים. והכל בגלל מה? בגלל שמרדכי היהודי, סרב להשתחוות לו כמו כולם. השחצן הזה, בגאותו הנוראה, שהסתכל על העולם מלמעלה וניסה לעשות מעצמו אליל, אומר, 'וכל זה איננו שווה לי', כי מרדכי אינו מסכים להשתחוות לי. אז הוא תובע את גאותו, בדיבור צבוע על שוין אוניברסלי, שכאילו נפגע על ידי היהודים, ובראשם מרדכי.

זוהי שיטת עבודה שחוזרת על עצמה בכל הדורות, מאז עץ הדעת, ועד לעצם היום הזה, ומאפיינת את הטומאה במלחמתה עם הקדושה. המכורים לטומאה, מדברים על שוין, כשבעצם, מנסים הם לקדם תאוות אישיות, אינטרסים של כבוד, תחושות של תסכול, ושאר מרעין בישין. עתה נוכל להבין את גאוניות עצתה של זרש המרשעת.

סודה של זרש

למדנו לעיל מדברי חז"ל, שבכל יועציו של המן לא היתה כזרש, ותהינו, מה כל כך גאוני בעצתה, להכין עץ ולומר למלך לתלות את מרדכי עליו. מדוע שהמלך יסכים, ומדוע שמרדכי לא יצליח להתנגד לתלייתו?

אמרה לו זרש להמן, אם אתה תבוא בתור האיש הרע, ומרדכי יצטרך להילחם להצלתו כקדוש מעונה, לא תצליח. היהודים מומחים במצבים כאלה, ויודעים להינצל מהם. זרוק אותם לכבשן אש, גוב אריות, בית אסורים, תעיף אותם למדבר, נקר להם את העיניים, הם ענקים בלצאת מהפינות האלו. אתה צריך לבוא ממקום של נתינת מוסר ליהודי הפושע. אתה צריך להופיע עם אידיאולוגיה מוסרית, של מי שבא לתקן את העולם, מפשעיו של היהודי, רק אז תוכל לנצחו. תן לו מוסר על גאותו הגזענית המתנשאת, והבלתי שווינית, ובקש מהמלך לזלזל בו על גאותו, במות בתליה. אז תוכל לו.

עצת זרש היא מודל לחיקוי היום, בכל העולם. כך אירופה עם עברה הרצחני, עוטפת את נסיונותיה לגרום לנו להיכנע לדרישת כנופיות המחבלים לתת להם חלקים מארצנו, בתוכחות מוסר כביכול. אתם גזענים, בלתי מוסריים, פוגעים בזכויות אדם, הם אומרים, כשבעצם, הם פשוט כופרים בקדושת עם ישראל ובזכותו האלוהית על הארץ. תוכחות מוסר צבועות של אירופה וחלק מאמריקה, חלחלו לתרבותנו, ויש לנו היום במדינתנו, יהודים מיוסרים החשים כי עם ישראל ממש איבד את הדרך, אוי נא לנו כי חטאנו. האסטרטגיה הזרשית הזו, מתנהלת נגדנו ממש בימים אלה. אז נתבונן במגילת אסתר, וננסה להבין ואולי גם לקבל השראה, איך להתמודד עם עצת זרש הצבועה והמסוכנת.

שקלים וכלאים

נאום ההשמצה של המן, שהציג את היהודים כגזענים שחצנים, הסתיים בשוחד לאחשוורוש, בדמות שקליו של המן. אומרת הגמרא שם, 'אמר ריש לקיש, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והיינו דתנן: באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים'. לא מובן. מה הקשר בין שקלי המן, למצות מחצית השקל?

אפשר להסביר בפשטות, כמאמר הפסוק במשלי י' ב', 'לא יועילו אוצרות רשע, וצדקה תציל ממות'. הצדקה שבמחצית השקל, הצילתנו מאוצרות הרשע של המן. אך לא מובן, מדוע אומר ריש לקיש, 'היינו דתנן: באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים'? היכן במשנה זו, רמוזה הצלת השקלים משקלי המן? אולי אפשר לומר, באדר משמיעין על השקלים, ובאדר רצה המן להוציא לפועל את זממו, אז שקלי אדר הצילונו. אך עדין יש לשאול, מדוע חיברו את השקלים לכלאים? אפשר לענות בפשטות, שחודש אדר הוא זמן עקירת הכלאים שצמחו בחורף בשדות, ובאמת כלאים אינם קשורים מהותית לענין. אך נראה כי יש עומק גדול בדברי ריש לקיש, המאיר את כל הסוגיה באור נפלא.

במצות מחצית השקל, מצוה התורה, שמות ל' טו', 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל..'. כולם נותנים בדיוק אותו דבר, כדי ללמד, ששקולים ישראל זה לזה, ביסודם הנשמתי הכלל ישראלי. שויון יסודי כללי, ממנו יוצאים כולם לדרך החיים. באחד באדר משמיעים על השקלים, על תורת השויון היהודית, אבל יחד עם זאת, כדי שהשויון לא יהפוך לכלי של רשע, המשוה בין טוב לרע, ובין מי שבילה את ימיו בבטלה על החוף, למי שעמל כל חייו בתורה ומצוות ומעשים טובים, מכריזים גם על הכלאים. שויון אינו כלאים. אל תערבב ואל תטשטש בשם השויון. כולם שוים, אבל יש סוגים ומעלות, ויש גם חסרונות. אל תשוה בין האדם לאלוקים, זה כלאים. אל תשוה בין האדם לחיות, זה גם כלאים. בני האדם שוים, אבל לא מעורבבים. לכל עם יש את האמירה המיוחדת שלו, את התרבות והארץ שלו, את פירותיו המיוחדים שגידל בעמלו. שויון אינו טשטוש ערך מעשי האדם, ומדרגת מוסריותו. כמו הפתגם שאומרים בשם הרב מנחם מנדל מקאצק, 'אין לך דבר יותר בלתי שוה, מיחס שוה לבלתי שוים'.

קין קורח וממשיכי דרכם

הרצח הראשון בעולם התרחש, משום שקין לא השלים עם מעלתו המוסרית של הבל. הוא רצה להיות שוה אליו, אבל בלי לדרוש מעצמו את אותה רמת מוסריות בה הבל מצוי. כך מסביר מרן הרב קוק, ישראל ותחיתו טו', 'לא שעה ד' אל קין ואל מנחתו, מפני הרשעה שהיתה בו אחוזה. אותו הרצח, שיצא אל הפועל אחר כך, היה גנוז וספון בכח גם בעת הבאת הקרבן מפרי האדמה...'. קין כועס על שלא התקבל הקרבן שלו. וכי הוא שוה פחות מהבל? אבל הקרבן שלו לא התקבל, משום שהוא היה רשע. 'וקרבן זה תועבה הוא, הוא הוא המגביר את כל כח רע, והחטאת הרובץ על הפתח הוא מתגבר ומתאמץ, על ידי ריח הקודש שהוא קולט אל קרבו ומהפכו לתכונתו'. כשרשע מביא קרבן, מבלי לתקן את מעשיו, הוא בעצם בא לחזק את רשעותו מהאור של הטוב. אומר הרב, שדרכו זו של קין, מאפיינת רשעויות רבות, במהלך ההיסטוריה העולמית. 'כה סובבת והולכת היא הקינות הרשעה, החפצה שתיטב בעיני ד', שד' ישעה אליה ואל מנחתה, ובחובה יודעת היא היטב, כי מאס ד' בה, ופניה נופלים וחרה לה מאד, וכעסה אגור בתוכה, ובכל עת מצוא, הנה יד הרוצח מתגלה, צביון החטאת, שאליה תשוקתו של הדם הקיני, מתראה בכל תועבתו'. קבוצות של רשע, שאינן מוכנות לתקן את דרכן, אך רוצות להחשב מוסריות וטובות וראויות, במצבן השלילי. בתוך ליבן הן יודעות את האמת, שמאס ד' בהן, אבל אינן מוכנות להודות בכך. התסכול הנורא, של מי שרוצה לקבל הכרה כמוסרי, בשעה שהוא מלא ברשע, מתפרץ בכל מיני מצבים, באכזריות נוראה, המזעזעת לב כל אדם מוסרי באשר הוא.

ממשיך הרב ואומר, 'הקינות עשתה באדם את מעשה המפעל הקרחי בישראל'. אותה מחלה מוסרית של קין, היא זו שתקפה את קורח. 'הקריאה של "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ד"', היתה קריאה לועגת לכל תוכן הקודש, ולכל הרוממות וההכנה התוכנית, הדרושה להעשות עד שיהיה הקודש מבוסס בחיים באמת, שיהיה מובטח מכל פגם וסאוב, שלא יהפך לרועץ ולצרה היותר גדולה של העולם'. קורח אומר למשה רבינו, כל עם ישראל קדושים בשוה, אז מדוע שאתה תנהיג, למה שאהרון יהיה הכהן. קריאה פופוליסטית זו, המושכת ליבם של פתאים, היא קריאה מושחתת ומשחיתת. כי אם אדם שחי את חייו בלי להתאמץ יותר מידי, שוה למי שעבד קשה, תיקן את מידותיו ומעשיו, והתעלה למעלות אלוקיות כמו משה רבינו, אז למה להתאמץ, ולמה לעבוד קשה, ממילא, כולם אותו דבר. השטחת פירמידת התיקון, בטענות של שויון כביכול, אינה אלא השחתה מוסרית נוראה ואיומה, הפוגעת בכל העולם כולו. 'על כן הוכרח הדבר שירד חיים שאולה, להאבד מתוך הקהל ולהיות לעולם לאות לבני מרי, שלא יהיו עוד כקרח וכעדתו'. מותו הנורא של קורח, היה הכרחי, על מנת למחוק מעל פני התרבות הישראלית, את טענת השויון המתעתע, העלול להביא, להשחתה מוסרית כללית.

ממשיך הרב, ומתאר את התנהגות ממשיכי הדרך של קין וקורח, במהלך הדורות. 'הקריאה אל כל העמים, השקועים בכל רפש הטומאה, בכל מעמקי הרשע והבערות, בתהומות החשך היותר מחרידות: "הנכם כולכם קדושים, כולכם בני ד', אין הפרש בין

עם לעם, אין עם קדוש ונבחר בעולם, כל האדם הוא קדוש בשוה" - זאת היא הקרחות האנושית, שהיא הקינות החדשה שממנה סובל האדם, שממנה "נוע תנוע ארץ כשכור"...! בעיני השיכור, העולם כולו דומה כמישור. אין גבוה ונמוך, אין מותר ואסור, אין מוסרי ובלתי מוסרי, הכל שוה. באים לשבטים אוכלי אדם, ואומרים להם, כולם שוים, כולם קדושים, היש צביעות גדולה מזו?! קריאת השויון הצבועה, מסתירה בחובה, יאוש מתיקון העולם, ומתן הצדקה אידיאולוגית לתאוות מושחתות. אתם לא צריכים לתקן את מעשיכם ולעזוב את דרככם הנלוזה, כדי להיות שוים וקדושים. השטחת פירמידת התיקון באמצעות כפירה במעלתם המוסרית המיוחדת של ישראל, פוגעת בתיקון העולם.

מול כל אותן תורות הבאות בשם שויון, ואינן דורשות כלום מהאדם, כדי שיזכה למעלתו המוסרית הרמה, אומר הרב, 'העולם צריך שיכיר, כי לא בהגה אחד.. די לאדם לעוף לגן עדן, וכל אוצר הרעה, הרצח והתעוב, הספון בכל חדרי רוחו, בדמו ובבשרו, יכול להשאר בעינו, וממילא הלא איננו צריך צרוף ולמוד, רכוז ועליה, "לית דעתיר מחזירא", מזונותיו, גם הרוחניים, מצויים לו בכל זמן ובכל מקום, "ודמיין מיעיה לבני אינשי"...!'. החזיר, שמעיו דומין למעי אדם, אוכל הכל. הוא לא בררן. נקי? מוסרי? טהור? ראוי לאכילה? כל השאלות האלה אינן מענינות אותו. אין עשיר ממנו. אך באמת, אין נמוך ממנו. תפיסה כביכול שיוונית, שמציגה לאדם כאילו מספיק שיגיד משפט או שנים מתוך דף מסרים, והרי הוא צדיק עליון, היא תפיסה חזירית שפלה.

מי שבאמת רוצה בטובת העולם ותיקונו, ברוממותו ואשרו, הרי הוא צריך להכיר ולכבד את אורם המוסרי של ישראל, שהוכיח את עצמו בדברי ימי עולם, כבר אלפי שנים, ולתת לעם ישראל את מקומו המיוחד, בתור הלב המוסרי הפועם באומות כולן. אומר הרב, 'החפץ של העמדת גוי אחד בעולם, בתור ממלכת כהנים וגוי קדוש, שהוא צריך להיות למופת על האור העליון האלוקי, החודר בחיי העמים, שרק בהיותו מצוי ועומד, בהיותו חסון וחפשי, בהיותו שב לבנינו ולאשרו.. אחרי כל נסיונותיו הקשים, אחרי כל צרופיו וליבוניו.. אז יבורר לכל, כי סגולת הקודש אינה סגולה זולה, שיכולה להנטל בכל ידיים מסואבות, כי אם סגולה העולה בעמל נורא...!'. ההכרה במהלך הישראלי הארוך, בתיקון היהודי העולמי, במעלתם המוסרית הגדולה של ישראל, היא תלמד את העולם כולו, שבשביל כבוד, צריך לעבוד. 'אז יוסרו פני הלוט מעל כל העמים והמסכה הנסוכה על הגוים...!'. נשף המסכות הצבוע, של אלה אשר פיהם מלא בדיבורים על מוסר ושויון, וליבם גדוש באינטרסים זרים ועיוותים מוסריים, יסתיים. ישראל יאירו באורם הגדול, בלי להתרשם מתוכחות מוסר צבועות, בסגנונה המתוחכם של זרש אשת המן.

ידע כל העולם, ונדע גם אנחנו, שעם ישראל הוא העם המוסרי ביותר בעולם. הלב הפועם, המחיה מאיר ומתקן, מרומם מיטיב ומשמח, ומביא את העולם כולו, באהבה גדולה שאין כמוה, לאשרו. טשטוש אמת זו, מתוך דיבורים על שויון, אינו שויון אלא כלאים. ולא, זו לא גזענות. זו הצבת רף מוסרי ואידיאולוגי גבוה, לכל ההויה כולה. כל מי שמוכן להתרומם לדרישות המוסריות של היהדות, מוזמן להצטרף אלינו בשמחה.

הגם לכבוש את המלכה

עתה יכולים אנו להבין, מה התרחש במשתה אסתר השני. מדוע אמר אחשוורוש להמן, 'הגם לכבוש את המלכה עימי בבית', ומה עומק דבריו של חרבונה, 'גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך', משפט שהביא לתליית המן.

אסתר רוצה להסיר את הלוט והמסכה, מעל אידיאולוגית השוויון הצבוע של המן, ולהוכיח לאחשוורוש, מהן כונותיו האמיתיות של החבר החדש שלו. היא מזמינה את אחשוורוש והמן למשתה. מדוע לא? אם כולם שוים, אז למה שהמן לא יבוא למשתה שלה, יחד עם המלך בעלה?! באותו לילה שלאחר המשתה הראשון, נדדה שנת המלך. הוא מבין, שהוא לא מבין, אבל הוא אפילו לא יודע מה. אז ברחמי שמים נפתח הספר, בתיאור מעשהו הטוב של מרדכי, ובדיוק מגיע המן הגאותן, כדי לומר למלך לתלות את מרדכי, הכופר בשוויון האוניברסלי. המן מתכנן לומר למלך, שהעונש לגאותן כמו מרדכי, צריך להיות בתליה על עץ גבוה חמישים אמה, בדיוק כמו שהוא מחשיב ומגביה עצמו. אבל לקב"ה היו תכניות אחרות.

כשהמן נכנס, אחשוורוש שואל אותו, איך לעשות כבוד למי שהמלך חפץ ביקרו. המן עם תורת השוויון שלו, מתגלה במערומי גאותו, כשהוא חושב שהמלך מדבר עליו, ומבקש את לבושו וסוסו של המלך, לעצמו. אחשוורוש מתחיל להבין שמשוהו כאן חורק בטיפוס השיווני המפוקפק הזה, ושולח אותו בבזיון גדול, לעשות כבוד דוקא למרדכי.

אחר כך, במשתה אסתר השני, מגלה אסתר למלך שהיא יהודיה, וגזרת המן עומדת להרוג לו גם את מלכתו השנייה, אחרי ושתי שהוצאה להורג בעצת המן. אחשוורוש מבולבל. הוא חש שהמן יודע מה הוא עושה, וכנראה גם אסתר. ואילו הוא מובל באף, בלי להבין דבר. אז הוא יוצא לפסק זמן בגינת הביתן. הוא צריך זמן לחשוב.

שם באותה גינת ביתן, בה התרחש המשתה בו איבד את אשתו, הוא נזכר בושת המלכה, ושואל את עצמו, האם לא היה זה בעצם המן, שלקח לו את אשתו היפה? אותו המן ששוב רוצה לקחת ממנו את אשתו החדשה. בעודו חושב ומנסה להבין את אשר מתרחש סביבו, אומרים חז"ל, מגילה טז, '..אזל ואשכח למלאכי השרת דאידימו ליה כגברי, וקא עקרי לאילני דבוסתני, ואמר להו: מאי עובדייכו? אמרו ליה: דפקדינן המן'. אחשוורוש רואה בדמיונו, מלאכים שנדמו לו כאנשים, שעוקרים את אילני הבוסתן שלו. הוא מזדעק, והם אומרים לו, המן ציוה עלינו. דברי חז"ל אלו, מגלים לנו מה התרחש במוחו ונפשו של אחשוורוש. הוא מרגיש שהמן עם תורת השוויון שלו, בעצם בנה אידיאולוגיה שקרית, שכל מטרתה קידום האינטרסים שלו, לקחת מהמלך את מלכתו, ואולי אף את מלוכתו.

מן הסתם נזכר אז אחשוורוש, בנאום השוויון של המן. הוא אמר שיהודי לא יסכים להתחתן אפילו עם המלך, והנה היא יהודיה, והיא אשתו, ומרדכי אף הציל אותו מבגתן ותרש, שאילו הצליחו, היו משיבים את אסתר הביתה. עוד אמר המן, שאם המלך יגע בכוס יין, הם יזרקו אותה, והנה היא אסתר היהודיה, הזמינה אותו למשתה יין פעמיים.

עם מחשבות אלו, הוא נכנס חזרה פנימה, כאמור באסתר ז' ח', 'והמלך שב מגינת הביתן אל בית משתה היין, והמן נפל על המטה אשר אסתר עליה, ויאמר המלך, הגם לכבוש את המלכה עמי בבית...'. עתה נוכל להבין מה פשר 'הגם' הזה. אומר לו אחשורוש להמן, האם תורת 'הגם' שלך, תורת ההשוואה הכללית, אומרת, שגם אתה ואני שוים, ובעצם המלכה שלי היא גם שלך, שהרי כולנו שוים ללא הבדל גזע או דת או מעמד. אז אולי לפי תפיסתך, גם אשתו של המלך, מותרת לך באופן שוויוני? ומי יודע אולי בכלל כל מלכותי, שייכת גם לך, באופן מאד שוויוני.

אז אומר אותו חרבונה מפורסם, 'גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך, עומד בבית המן גבוה חמשים אמה...'. אומר חרבונה, מרדכי דיבר טוב על המלך, ומגיע לו יחס שונה מכל שאר האנשים. אבל לשיטתו של המן, מרדכי מתנשא, וכופר בתפיסת השוויון, בתפיסת ה'גם' המשווה שלו, ולכן הכין לו עץ גבוה חמשים אמה, כעונש מזלזל על גאותו. אבל האם מי שדיבר טוב על המלך והצילו ממיתה משונה, צריך לקבל יחס זהה לשאר נתיני המלך? אז למה שמישהו בכלל ירצה להציל את המלך בפעם הבאה? אחשורוש שכבר הבין את התמונה האמיתית, אומר מיד, 'תלוהו עליו. ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי...'. כי מתברר לפתע, שהשוויון היהודי, הוא שוויון עמוק ואמיתי, ואילו השוויון של המן, הוא שוויון שקרי, מלא באינטרסים זרים, וחתרנות תחת שלטונו של המלך. אחשורוש, כתלמיד טוב של אסתר המלכה, מבין שהשוויון של המן, הוא הגאווה הנוראה מכל, ואותו צריך לתלות ולבזות.

שאלנו, מדוע אמרו חז"ל, ופסק השו"ע סימן תרצ', מחד לומר, 'ארור המן, ברוך מרדכי', ומאידך, בסימן תרצה', 'חייב אינש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'. מדוע להתבשם עד להשוואת הטובים לרעים? התשובה היא, שאנו חוגגים בדיוק בנקודה הארסית של המן. הוא טען שכולם שוים, והיהודים הם גזענים מתנשאים. על אידיאולוגיית השוויון השקרי הזה, שאינו אלא כלאים, בנה את כל מזימותיו. אז אנו שמחים וחוגגים, עד שלא נדע להבחין בין ארור המן לברוך מרדכי, עד שכולם יהיו שוים בעינינו, מרוב התבשמות ושמחה. כלאים של ממש. יתכן, שגם תחפושות פורים, באות לעשות צחוק מתפיסת השוויון של המן, שהיתה מסכה שהסתירה גאווה ואינטרסים. הוא אמר שכולם שוים, גם אוכלי אדם וגם יהודים. אז פורים כולם שוים. בתחפושות.

גדולת מרדכי

עתה נוכל להבין, את עומק מהלך הגמרא בחולין קלט: הנ"ל, המשווה אדם לאדמה, מזכירה את דור המבול שהשווה עצמו לחיות, ואת המילה 'בשגם' הרומזת למשה רבינו, ומסיימת בהמן המחובר לחטא עץ הדעת, אסתר וההסתר, ולבסוף כפי שפירש רש"י, באופן הדורש הסבר, את הרמז בתורה לגדולת מרדכי.

ובכן, הגמרא פותחת בזה שהאדם יסודו בעפר, ואינו אלא אדמה. קשרו של האדם למדרגות הנמוכות של העולם, עלול לגרום לו להשוות עצמו לחיות, ולשקוע בתאוות

חייתיות כמו דור המבול. אבל כבר אז, באותו דור שהביא לחורבן העולם בהשוואתו לחיות, נרמז משה רבינו, אשר יביא את האדם להתעלותו, כשיוציא את ישראל ממצרים, ויוליך אותם למעמד הר סיני, לקבלת התורה. בקבלת התורה, מתגלה בעולם פירמידת התיקון, שעם ישראל עומד בשיאה, מתוקף מעלתו ותפקידו, ללמד את העולם כולו, לעלות ולהתעלות, כי 'מותר האדם מן הבהמה אין, לבד הנשמה הטהורה'.

לאחר הבנה זו, ממשיכה הגמרא ואומרת, שהמן הוא זה שממשיך את דרכו של הנחש, המבקש כמו שיכור להשוות את הכל להכל, כולל האדם לאלוקים, האדם לחיות, צדיקים לרשעים, כולם אותו דבר, כולם שוים, אין פירמידת תיקון, ואין צורך בתיקון. למעשה, יאוש נורא מתיקון העולם, הקשור גם לחיבה העמלקית לתערובת הרע בטוב.

לפעמים, עם ישראל נופל להשוואה ההמנית הפופוליסטית, ואז מגיע הסתר נורא, כבימי אסתר המלכה שההסתר רמוז בשמה. אחר כך, עם ישראל מתרומם ויוצא מהגלות וההסתר, ומתגלה מחדש גדולת מרדכי. זוהי הסיבה שפירש רש"י את דברי הגמרא, 'מרדכי מן התורה מנין', כבירור דוקא על גדולת מרדכי. כי גדולת מרדכי היהודי, היא היציאה מההשוואה הנחשית המושחתת, המזלזלת בלימוד תורה ותיקון המידות, ובכל העבודה הגדולה שנעשתה במסירות נפש מדהימה, בעמל של אלפי שנים מאבות לבנים, כדי להתעלות ולהעלות העולם עימנו במעלות מוסריות, לתקן עולם במלכותו יתברך.

גם היום, באים אנשים, ובאצטלה צבועה של דרישת שוויון, מנסים למחוק את ההסטוריה היהודית, את התפקיד האלוקי המוסרי האדיר שממלא עמנו בעולם כבר אלפי שנים. כל זה אינו כלום, שהרי כולם שוים, גם אתם והמחבלים, אז תחלקו איתם את הארץ. התשובה האמיתית צריכה להיות, הפסיקו לשקר, הסירו את המסכות, מספיק עם הצביעות. שוויון אינו כלאים. עם ישראל הוא עם ד', שקיבל את ארץ ישראל, כדי להאיר וליישר את העולם. זו האמת ואין בה טיפת גזענות. משום שכל מי שרוצה להצטרף אלינו, ללא הבדל של גזע או צבע, יתקבל אצלנו באהבה, ובברכת ברוך הבא.

נזקי ההמן הנאצי

מדדים עתה לראות, שההמן הנאצי, בחר בדרך שונה והפוכה, מהמן ההסטורי. אם המן העתיק, ניסה להסתיר את גאותו הנוראה בדיבורים על שוויון אוניברסלי, הרי שהמן הנאצי בחר לדבר גלויות. יש גזע עליון, הוא הגזע הארי. כל השאר נחותים וצריכים להשתחוות לו. אחד מנזקיו הסמויים של ההמן הנאצי, הוא תסביך השוויון הישראלי. קשה לנו לדבר ולעכל את היותנו עם ד', העם הנבחר להאיר את אור ד' בארץ, משום שהצלילים האלה, מתבלבלים לנו עם תורת הגזע הנאצית. ישנם חוגים רחבים בישראל, שאינם מסוגלים לשמוע את הביטויים, 'עם סגולה' ו'עם נבחר', ודומיהם. זוהי בעיניהם גזענות מהסוג ההוא. הבלבול המשתק הזה, הוביל אותנו לחוסר כבוד לאומי, ולחוסר זהות עצמית ברורה, המנוצל היטב על ידי אויבינו הגלויים והסמויים, מבפנים ומבחוץ. באופן אבסורדי, הצורך הנאצי ממשיך לתעתע בנו עד היום. הגיע הזמן להיפטר ממנו.

היות טוב לכל

היהדות היא תנועה לאומית אידיאולוגית, המקבלת באהבה את כל מי שרוצה להצטרף אליה, בלי הבדל של גזע או צבע או כל הגבלה אחרת. אם האידיאולוגיה שלנו נראית לך, ואתה רוצה באמת להצטרף לתנועתנו המוסרית, ולקבל עליך את עול מצוות היהדות, ברוך הבא. מהי נשמת אפה של תורתנו?

כתב מרן הרב קוק, אורות ישראל א' ד', 'עצמות החפץ של היות טוב לכל, בלא שום הגבלה בעולם כלל, בין בכמות הניטבים ובין באיכותו של הטוב, זהו הגרעין הפנימי של מהות נשמתה של כנסת ישראל. זאת היא ירושתה ונחלת אבותיה.. וזהו סוד השתוקקות הגאולה שבאומה..'. במרכז האידיאולוגיה היהודית עומדת האהבה לכל, הרצון להיטיב לכל, חסדו של אברהם אבינו אב המון גוים, שנברכו בו כל משפחות האדמה. האהבה לכל, היא נשמת אפה של היהדות, ועל כך נבחרנו להיות עם ד', העם שאוהב את הכל, מאיר לכל ורוצה בטובת הכל. לאור הטוב והמתוק הזה אנו מתכוונים, באומרנו שאנו עם סגולה. כי אנו שונים ומיוחדים מכל העמים, בהיותנו טובים לכל. לא רק שאין זו פסילת האחר או דחייתו, זוהי אהבת האחר והרצון להיטיב לו בכל דרך.

לשם כך, לשם ההטבה לכל, אנו כובשים את הארץ ומיישבים אותה, בונים את המדינה ומחזקים אותה, כדי להעמיד בית לעם היהודי בארץ ד' ארץ הקודש, כך שבה ומתוכה, יוכל להאיר ולהיטיב את העולם כולו, למלא את תפקידו האוניברסלי כעם סגולה.

לכל אותם אלה, אשר בשם השויון הצבוע, דורשים מאיתנו לוותר על ארצנו, על תפקידנו ואורנו הסגולי, נאמר בפשטות, 'הגם לכבוש את המלכה עימי בבית?!' האם שויון הוא כלאים? האם אין לעם זכות לטבעיותו העצמית, כי כולם שווים? איזו איווולת זו, לנסות ולעשות את העולם כולו, משטח חסר גיוון ושוני, להשטיח את פירמידת המוסר, ולמחוק את האופי המיוחד ותרומתו המיוחדת והמשפחתית של כל עם ועם.

כמו שהצרפתים צרפתים, האנגלים אנגלים, והאמריקאים אמריקאים עם ה"גרין קארד" שלהם, כך גם לעם ישראל מותר להיות עם ישראל. כמאמר הנביא מיכה, ד' ה', 'כי כל העמים ילכו איש בשם אלוקיו, ואנחנו נלך בשם ד' אלוקינו לעולם ועד'.

המלחמה בהתבוללות

התורה מצוה, דברים ז' ג', 'ולא תתחתן בם, בתך לא תתן לבנו ובתנו לא תקח לבנך'. הרי את זה הציג המן הרשע כגזענות. אבל שימו לב להנמקה של התורה שם, 'כי יסיר את בנך מאחרי ועבדו אלהים אחרים.. כי עם קדוש אתה לד' אלוקיך, בך בחר ד' אלוקיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה'. התורה אומרת לנו, אתם לא מתחתנים עם הגוים, כי יש לכם תפקיד להאיר את העולם כולו, לגלות את האור של האמונה בד' אחד, עד שתמלא הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים. אם תתחתנו איתם, כל האור שלכם יתמסמס, בניכם ילמדו אידיאולוגיה אחרת, ומי יאיר את העולם באור ד'?

היום במדינת ישראל, מדברים על כשלושים אלף בנות יהודיות, שהתאסלמו וחיות עם ערבים. מי שמנסה לדבר נגד התופעה, נתפס כגזען ומסית. למה? מאיפה הופיע העיוות הזה? האם ההתייחסות הזו לא באה ממקום של בלבול, הרואה את היהדות כגזענות? האם אין לעם ישראל את הזכות להגן על המשפחתיות שלו? הגם לכבוש את המלכה עימי בבית? שויון אינו כלאים של טשטוש לאומי אידיאולוגי. זה כל היופי של העולם. הגיוון של משפחות העמים השונות, שלכל אחת מהן זכות טבעית לשמור על אופיה.

הבדלה והכללה

אם כן, שויון אינו טשטוש זהות, מחיקת הגוון הטבעי, עיוות גדרי התא המשפחתי, ויתור על האידיאולוגיה הלאומית, כל אלה אינם אלא כלאים מעורבבים ומזיקים. אך ישאל השואל, היכן האחדות? איך תאחד ותחבר את הכל, אם אתה נשמר מערבוב? אמנם כתב מרן הרב קוק, עולת ראי"ה ב' שצא', 'נשמת ישראל בכללותה, צריכה היא הבדלה מהעולם כולו, במדה זו כדי שישמר הטוב שבה, ואוצר הטוב שבה, ואוצר החפץ של הקודש, המלא מאור חכמה, המלוּבש בחסד עליון, לא ישבת ממלאכתו'. אז עם ישראל צריך שמירה כעין משפחתית דוקא מטעמים אוניברסליים, כדי שאורו הטוב ישמר, וימשיך להאיר לעולם כולו בטובו, אבל היכן האחדות העולמית הכוללת?

כתב מרן הרב, אורות הקודש ב' תלט', '...בתוך עמקה של הבדלה זו, התחברות והכללה גנוזות הן...'. דוקא ההבדלה הנשמרת מכלאים, היא שתביא את האחדות העולמית. זו דרכו של עולם בכל מישורי החיים, וכך גם במישור הלאומי הישראלי. 'האומה המיוחדת, סגולה מכל העמים. בשמרה את כל סגולותיה הפנימיות, בהתבדלה מכולם, הרי היא מוכנה להתכשר להעשות לאור גוים, ותשועת אפסי ארץ'. ההשתמרות הסוגית שלנו, הזהירות מהתבוללות ואיבוד צביונו היהודי, דוקא היא זו שמכשירה אותנו, להיות אור לגוים, ולהושיע את העולם כולו מנפילותיו המוסריות. 'זאת היא נחלת ד' בכל דרך הקודש, הפרדה על מנת התחברות, להיפך מההכללה הגסה, המדברת גדולות ואומרת לאגד הכל בחבילה אחת, ומאבדת את כל הוד רוחני ואצילי. וסוף כל סוף על ידי החשכת החיים נעכר אור הדעת הצלול, והאהבה הגסה המיוחדת של כל בריה מתגברת ונעשית מזוהמה, עד שהכל מתפרד, והארץ כולה תנוע כשכור מכובד פשעה. סטרא אחרא שרי בחיבורא וסיים בפירודא, וסטרא דקדושה שרי בפירודא וסיים בחיבורא...'. אומר הרב, ההכללה הגסה, הכללת הכלאים של המן, המשוה את הכל להכל, כמו שיכור חסר דעת, ללא שום התייחסות למעשי האדם ולרמת מוסריותו, אמנם נשמעת ברמה הפופוליסטית כאילו אחדותית, אבל היא אשר מפילה את האדם לגסות חומרית ופירודית, ומגבירה את הרוע המוסרי, ואת המלחמות העולמיות. סטרא אחרא, מתחיל בדיבורים על שויון ואחדות, שאינם אלא כלאים מעורבבים, ומביא בזה לבסוף, לנפילות ופירודים קשים. לעומתו, צד הקדושה, מתחיל בדיבור על פירודים כביכול, הפרדה בין סוגים שונים, שויון אוניברסלי אבל ללא כלאים, עד שנראה כאילו הוא חותר לפירוד, אך לבסוף מתגלה האמת, שדוקא כך, מביא הוא את החיבור הגדול, את האחדות העולמית.

וגם נצח ישראל

שאל המלך הצטוו להכות את עמלק, אבל הציווי לא נראה לו. כך מתאר הנביא, שמואל א' טו' ה', 'ויבא שאול עד עיר עמלק וירב בנחל'. 'אמר רבי מני, יומא כב, 'על עסקי נחל, בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול, לך והכית את עמלק, אמר ומה נפש אחת, אמרה תורה, הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה, ואם אדם חטא, בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו, קטנים מה חטאו'. ריחם שאול על אויבי ישראל. גם הם בני אדם. כששמואל מוכיח אותו על אי מחיית עמלק, הוא אומר לו, שם כט', 'וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם'. מה פשר המילה 'וגם'?

כתב הרב קוק, עולת ראי"ה ב' שצא, '...שהגנה של אומות העולם אינה אלא כל זמן שנצרכים לתיקון העולם, שיהיו אומות נפרדות כל אחת לעצמה, אבל לא לנצח, על כן מדת נצח מופסקת אצלם, ורק לישראל נאמר "כאשר השמים החדשים וגו' כן יעמוד זרעכם ושמכם"'. אמר לו שמואל לשאול, אתה משוה שכול ישראלי לשכול עמלקי. גומם כל ההרים שבעולם, כאילו כולם שוים. אבל אתה טועה בהבנת העולם ותיקונו. אחדות עולמית כוללת, שויון כלל עולמי, הוא החזון של עם ישראל, ודוקא של ישראל. אומות העולם, ובראשן עמלק, המדברות כאילו על שויון עולמי, הן הדבקות בלאומיותם הפרטית, ולכן לאומיותם לא תעמוד לנצח. לעומתם, ישראל, שלאומיותם אוניברסלית כלל עולמית, יעמדו לנצח. כרגע העולם אינו מתוקן, וצריך להילחם ברעים ולהכותם. אנו עושים זאת כיהודים, לא מתוך ראייה לאומנית צרה, אלא מתוך ראייה לאומית אוניברסלית ענקית ורחבה, שהיא אשר תביא את העולם, לשויון האמיתי הכולל, לאחדות העולמית הכוללת. דוקא נצח ישראל, הוא אשר יביא את הג' המשוה האמיתי. 'וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להינחם'.

בברכת פורים שמח לכל עם ישראל

אורות לדרך – להתחיל את היום באורות..

10 דקות יומיות מתורת הרב קוק - ישירות לתיבת הדואר שלך!

הצטרפו למאות המנויים חינם!

לתפוצה בדוא"ל: orot.laderech@gmail.com לתפוצה בווטסאפ: 055-6699477

חדש! חדש! חדש! היכנסו לאתר החדש -

רוח ירושלמית yerushalayim.org.il

חדש! - ניתן לתרום להוצאת החוברות וכן לרכוש את ספרי הרב - דרך האתר!!!
יצירת קשר: toratharav@gmail.com או התקשרו למשה: 050-6-238-938